

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 18 mars 2005

Ö 3891-03

KLAGANDE

Carina Ahlström Förvaltning AB i konkurs

Ställföreträdare: TA

MOTPART

FöreningsSparbanken AB

Ombud: bankjuristen AS och bankjuristen

LGÖ

SAKEN

Försättande i konkurs

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätt, avd. 1, beslut den 2 oktober 2003 i mål Ö 6597-03

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att delgivning med aktiebolag utan styrelse inte kan

ske genom att handlingen överbringas till bolagets revisor.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet i övrigt samt undanröjer konkursbeslutet och återförvisar målet till tingsrätten för erforderlig behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Carina Ahlström Förvaltning AB i konkurs har yrkat att Högsta domstolen skall med undanröjande av hovrättens beslut visa ärendet åter till tingsrätten för erforderlig behandling alternativt upphäva konkursbeslutet.

FöreningsSparbanken AB har bestritt ändring.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om delgivning med aktiebolag utan styrelse kan ske med bolagets revisor och förklarat frågan om meddelande av prövningstillstånd i målet i övrigt vilande.

SKÄL

FöreningsSparbanken AB ansökte i juli 2003 vid tingsrätten att Carina Ahlström Förvaltning AB skulle försättas i konkurs. Sedan delgivning genom tingsrättens försorg misslyckats begärde banken att själv få ombesörja delgivning samt också att tingsrättens handläggning avseende särskild delgivning med aktiebolag skulle fortsätta. Tingsrätten medgav att banken själv fick ombesörja delgivning och banken ingav därefter bevis om att föreläggande och kallelse till förhandling överbringats till bolagets registrerade revisor.

I protokollet från förhandlingen antecknades att revisorn i egenskap av sammankallande delgivits enligt 9 § första stycket delgivningslagen (1970:428) och att något hinder mot förhandlingen inte förelåg. Tingsrätten försatte Carina Ahlström Förvaltning AB i konkurs.

Bolaget överklagade konkursbeslutet. Hovrätten har avslagit överklagandet och i beslutet anfört bl.a. att bolaget inte visat att det vid tidpunkten för delgivningen fanns en utsedd styrelse och inte heller att revisorn var entledigad från sitt uppdrag och att bolaget därmed inte kunnat delges kallelse genom honom.

Den fråga som nu är föremål för prövning i Högsta domstolen är om delgivning med aktiebolag utan styrelse kan ske med bolagets revisor.

De problem som avsaknaden av uppgifter om behöriga ställföreträdare för juridiska personer innebär i bl.a. delgivningshänseende har vid flera tillfällen uppmärksamats av lagstiftaren. Genom en ändring av 16 § delgivningslagen som trädde i kraft den 1 juli 1993 infördes (jfr NJA 1990 s. 114) en möjlighet att använda kungörelsedelgivning i de fall där en juridisk person i strid med gällande bestämmelser saknar registrerad behörig företrädare. En förutsättning för sådan delgivning är emellertid att försök till delgivning enligt 9 och 11- 13 §§ har misslyckats eller bedömts som utsiktslösa. (Jfr NJA 1997 s. 207.)

Ytterligare en lagändring som tog sikte på bl.a. sådana fall där det saknas registrerad behörig ställföreträdare för ett aktiebolag trädde ikraft den 1 juli 1997. Genom ett nytt tredje stycke i 9 § delgivningslagen infördes möjlighet till s.k. särskild delgivning med aktiebolag genom att handlingen och ett senare meddelande sänds till aktiebolaget med användande av den postadress som är registrerad för bolaget i aktiebolagsregistret. För att sådan delgivning skall få användas

krävs att försök till delgivning enligt första stycket har misslyckats eller att delgivningsförsök bedöms som utsiktslöst. Samtidigt som denna ändring gjordes ändrades också 16 § på så sätt att möjlighet till kungörelsedelgivning öppnades i sådana fall då ett aktiebolag saknar en registrerad postadress som kan användas för delgivning enligt 9 § tredje stycket. Ändringarna har medfört att den år 1993 gjorda ändringen numera saknar betydelse såvitt avser aktiebolag.

Den fråga som nu är föremål för bedömning gäller emellertid inte någon av de nu berörda bestämmelserna utan tillämpningen av den i 9 § första stycket reglerade möjligheten att för det fall att det saknas behörig företrädare för en juridisk person i stället delge denne genom att överbringa handlingen till någon som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter. Det förtjänar emellertid att framhållas att tillämpningsområdet för bestämmelserna om särskild delgivning med aktiebolag och kungörelsedelgivning av sådana beror av hur 9 § första stycket tolkas eftersom sådan delgivning om möjligt skall tillämpas i första hand.

Bestämmelsen om möjligheten att delge en juridisk person genom den som har rätt att sammankalla dem som skall besluta överfördes med i sak oförändrat innehåll från rättegångsbalken till delgivningslagen i samband med att denna infördes år 1970. Vid den tidpunkten gällde fortfarande 1944 års aktiebolagslag. Enligt 122 § i den lagen fick revisorerna, med angivande av skälet, påfordra att styrelsen skulle utlysa extra bolagsstämma och om styrelsen inte efterkom påfordran själva utlysa stämma. Bestämmelsen var avsedd för det speciella fallet att revisorerna vid sin löpande granskning av bolaget upptäckte något förhållande från styrelsens eller verkställande direktörens sida som borde föranleda åtgärd av eller delges bolagsstämman och inte kunde anstå till ordinarie bolagsstämma (jfr Stenbeck m.fl., Aktiebolagslagen, 6 uppl. s. 351). I 125 § fanns en särskild be-

stämmelse för bl.a. det fallet att bolaget saknade styrelse om skyldighet för länsstyrelsen att utlysa bolagsstämma på anmälan av styrelseledamot, verkställande direktör eller aktieägare. Bestämmelsen var inte tillämplig på revisor.

När nuvarande aktiebolagslag (1975:1385) ersatte 1944 års lag avskaffades den särskilda rätten för revisorerna att själva sammankalla bolagsstämma. I stället fick revisor, enligt en numera i 9 kap. 12 § andra stycket upptagen bestämmelse, samma möjlighet som styrelseledamot, verkställande direktör och aktieägare att i vissa fall initiera bolagsstämma genom en anmälan till länsstyrelsen. Enligt motiven kan sådant sammankallande av bolagsstämma bli aktuellt i det fallet att styrelse saknas (jfr prop. 1975:103 s. 398). Någon diskussion om regleringens eventuella betydelse i delgivningshänseende fördes inte i sammanhanget.

Ett grundläggande krav på ett rättvist rättegångsförfarande är att parterna har haft möjlighet att ta del av och framföra synpunkter på det material som ligger till grund för beslutsfattandet. Bestämmelserna om delgivning utgör från den synpunkten en viktig rättssäkerhetsgaranti. Delgivning bör därför i princip inte godtas utan att det finns klart stöd för detta i delgivningsbestämmelserna. Möjligheten att delge annan än behörig företrädare enligt 9 § första stycket avser uttryckligen endast den som har rätt att sammankalla dem som skall besluta i den juridiska personens angelägenheter. Som framgått ovan har revisorn i ett aktiebolag inte någon sådan rätt. Utifrån de uppgifter som revisorn har i ett aktiebolag framstår det inte heller som naturligt att det skulle kunna anses åligga honom eller henne att vidta några särskilda åtgärder med anledning av att behöriga företrädare saknas. Enbart den omständigheten att det kan föreligga problem med delgivning av aktiebolag som saknar behöriga företrädare kan inte anses utgöra tillräckliga skäl för att i strid med bestämmelsens ordalydelse anse revisor som någon som har rätt att sammankalla bolagsstämma i ett aktiebolag som saknar styrelse och

annan behörig ställföreträdare. Problem av detta slag bör vid behov, såsom också skett, lösas genom ändrad lagstiftning.

Den i prövningstillståndet angivna frågan skall i enlighet härmed besvaras nekande. Prövningstillstånd skall under sådana förhållanden meddelas även i målet i övrigt varvid konkursbeslutet skall undanröjas och målet återförvisas till tingsrätten för erforderlig behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander, Victor (referent),
Dahllöf och Virdesten
Föredragande revisionssekreterare: Johansson